

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośniami i w agencjach	2,65 „
Na pocztę, już z odnośniami	2,89 „
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 „
Na pocztę, już z odnośniami	8,67 „

Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu części kwoty abonamentowej.

OGŁOSZENIA:

na 4 s ronie 6 lam. od wiersza mm. lub jego miejsca 15 gr., na 3 str. 30 gr., na 2 str. 60 gr. Dla W. M. Gdańska te same liczby w guldenach. Tłumaczenia i ogł. skomplikowane o 20 proc. drożej. Ogł. z innych krajów płatne tylko w walucie tychże. Terminowego ogłoszenia — — — — — się nie gwarantuje. — — — — —
Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9 przed poł.

Poniedziałek: Klary p., Hilarji
Wtorek: Hipolita i Kassjana

CHOJNICE, wtorek dnia 13. sierpnia 1929 r.

Słońca wschód 4.38 zachód 19.31
Księżycy wschód 13.44 zach. 22.18

Wielki dzień Republiki Niemieckiej (Z okazji dnia 11 sierpnia)

Dziesięć lat upływa od chwili gdy prezydent Rzeszy Niemieckiej Fryderyk Ebert podpisał dn. 11 sierpnia konstytucję ratyfikowaną dnia 31 lipca przez Narodowe Zgromadzenie w Weimarze. Socjalni demokraci, centrum i demokraci rozporządzający 262 mandatami głosowali za przyjęciem, podczas gdy niemieccy nacjonaliści, niemiecka partja ludowa, agrarjusze bawarscy i nie zawisli socjaliści w liczbie 75 posłów wypowiedzieli się przeciw konstytucji.

Burza rewolucji szalała jeszcze w kraju. Zaciekle walki Spartakistów były wyraźnym powodem tego, że Narodowe Zgromadzenie pomimo wysiłków nie zasiadało w Berlinie, stolicy Rzeszy, lecz w dalekim skromnym Weimarze. A jednak, rodzinne miasto wielkiego niemieckiego wieszczka Goethego nie bez powodu zostało wybrane na siedzibę Zgromadzenia. Już podczas wielkiej wojny światowej słyszało się często, zwłaszcza zagranicą — ciekawą antytezę: Bismarck - Goethe, i oto teraz gdy Rzesza potężnego Bismarcka leżała w gruzach, nazwisko i duch Goethego jaśniały przecudnym blaskiem nad niezniszczalnym dorobkiem niemieckiego narodu. Zgromadzenie Narodowe za siadało w majestatycznym gmachu teatralnym przed którym wznosi się wspaniały pomnik Rietshela ze statuiami Goethego i Schillera. Geniusz stuleci miał czuwać nad historyczą dziełem przed stawicieli ludu i podkreślić uroczystość wobec zagranicy, że dla Rzeszy nastaje obecnie nowa epoka. Po długich wachaniach i ostrych dyskusjach zdecydowano się w Weimarze na przyjęcie warunków pokoju. Tam też został wybrany pierwszy prezydent Rzeszy, przywódca robotników Ebert, nic jednak nie było tak wyraźnym wskaźnikiem zmian przyszłościowych jak nowa republikańska ustawa, której fundamentalny projekt pochodzi od Hugona Preussa, b. ministra spraw wewn. Rzeszy. Ona to dała wewnętrznie wzburzonemu Państwu niemieckiemu pożądaną konsolidację, przyczyniając się do zażegnania walk spartakistów i niezawisłych socjalistów o Republikę: Lewicy, podsycanej przez Moskwę radykalizm zniknął w dość szybkim tempie. Strajki i zaburzenia będące nietylko konsekwencją gospodarczego skołatania spowodowanego wojną światową, lecz jednocześnie środkiem do walki pomiędzy demokratyczną i dyktatorską polityką przygaśły stopniowo, a kiedy Nowa Republika w marcu 1920 roku była w poważnym niebezpieczeństwie z okazji wybuchu puczu osławionego Kappa, zawarły się demokratyczne warstwy Republiki w obronie wywalczonej władzy. Stawiwszy czoło burzom z lewicy oparła się równie mężnie atakom prawicy ratując temsamem Weimarską konstytucję.

Do tej chwili, po upływie lat dziesięciu, stoją przy ramieniu tesame trzy partje jako wierna straż republikańskiej konstytucji: socjaldemokraci, centrum i demokraci, ocienieni wspólnym państwowym sztandarem czarno-czerwono-złotym. Oni, jedyni, po sromotnej klęsce Niemiec ujrzeli ratunek i przyszłość w ideałach demokracji, co zdaje się być największą zasługą socjalnych demokratów, którzy jako partja robotnicza nie podlegli naciskowi pobratymczych radykałów, partji niezawisłych i terrorowi spartakistów, lecz raczej przyjęli na swe barki odium złaamuconych mas, gniojąc w zarodku rewolucję przygotowywaną przez partje radykalne według recepty sowiekiej: zaprowadzenia w Niemczech dyktatury proletariatu. Nie zapomnieli swego starego demokratycznego credo, a rozpisanie wyborów do Ustawodawczego Zgromadzenia Narodowego, zbroczone więcej obficie krwią jak żaden dotychczasowy czyn rewolucyjny było środkiem do celu, aby w politycznym chaosie stworzyć fait accompli na korzyść demokratyczno - parlamentarnego systemu. Lud niemiecki tęsknił d. ouporządkowanych sto-

Polska nie dopuści do rewizji granic i dlatego najbardziej nie ufa Niemcom

Haga, 11. 9. Centralny organ postępowców holenderski „Het Volk“, omawiając sprawę Locarna wschodniego podniósł, że w Locarno nie udało się skłonić Niemców do złożenia deklaracji w sprawie granic wschodnich, podobnej do deklaracji złożonej w stosunku do Francji i Belgji.

Niemcy wyrzekły się w Locarno wprowadzić dążenia do zmiany granic, lecz nie oświadczyły, że jest ona nienaruszalną.

Innemi słowy, zastrzegły one sobie postawienie w odpowiednim dla siebie momencie sprawy rewizji tej granicy, czy to przez zwrócenie się do Ligi Narodów, czy też przez wymuszenie drogi

dyplomatyczną, gdyby Polska znalazła się w trudnym położeniu.

Polska odnosi się najbardziej nieufnie ze wszystkich narodów europejskich do Niemiec.

Stanowisko Niemców w tej sprawie drażni polskie poczucie sprawiedliwości i utrudnia polakom omówienie postulatów niemieckich ze spokojem mfilozoficznym.

„Het Volk“ podkreśla że Polska jest głównym przyjacielem Francji w Europie i że dla francuza Polska jest głównym ogniwem w łańcuchu zapewniającym Francji pokój.

Wielkie reformy w Chinach

zapowiadają zupełną zmianę oblicza tego starożytnego państwa

Szanghaj, 10. 8.

Rząd narodowy Chin odrodzonych wprowadza coraz więcej inowacji. M. in. zmienia pieczęć państwową Chin. W środku niej ma figurować kwiat piwonii, która jest herbem nowych Chin. Kwiat ten ma być otoczony starem pismem chińskim, które tem się różni od dzisiejszego że nie jest malowane pędzlem, lecz ryte odpowiednim sztyftem. Stare pismo ma tę wyższość nad nowem że nadaje się świetnie do wszelkich robót rytowniczych. Tak samo na medalu pamiątkowym z powodu pogrzebu Sun - Jan - Tsena figuruje owo pismo, ale co ciekawsze, w wykonaniu rzeźbiarza amerykańskiego Roberta Aikten. Średnica medalu wynosi 7 i pół cm., przedstawia ona z przodu płaskorzeźbę, na której znajdujesię głowa Sun-Jan-Tsena, z tyłu zaś widoczne jest nowe nankińskie mauzoleum. Rząd chiński rozdał ten medal w tysiącach egzemplarzy i za projekt oraz sporządzenie jego zapłacił około 200.000 marek.

Niezawsze jednak obcym dobrze się dzieje w Chinach. Niedawno członkowie związku chiń-

skich podatkowców zaprotestowali przeciw urządzonemu przez cudzoziemców ustępom, które były skanalizowane do rzeki Hoang - Ho. Ponieważ ludność mieszkająca na rzece w odpowiednich pływających domach, nie może skądinąd czerpać wody jak z rzeki, cudzoziemcy więc zachowują się jak „nieczywilizowany“ naród, zanieczyszczając jej nurty.

Jak wielki jest rozmach nowoczesnych Chin, dowodzi najnowsza uchwała drugiego walnego posiedzenia centralnego komitetu wykonawczego, który uchwalił przeprowadzenie dokładnych zdjęć kartograficznych całego kraju. Dotychczasowe bowiem mapy, kraju obejmowały niesłychanie mały obszar. Kartografi są poddani kontroli generalnego sztabu chińskiego. Ich przedsięwzięcie które właśnie teraz rozpoczęto, ma trwać trzy lata, po których całość prac będzie ukończona. Wszystkie potrzebne do zdjęć instrumenty są już przygotowane. Prócz tego uchwalono założenie technicznego instytutu, gdzie będzie się kształciło inżynierów pomiarowych.

sunków rządowych, uginając się pod brzemieniem konsekwencji wojny i blokady. Głodny i przybity pragnął gorąco wewnętrznego pokoju. Dowodem tego było 37,9 procent głosów oddanych za socjalistami większości tak że weszli do Zgromadzenia Narodowego w sile 163 posłów, tworząc potęgę jakiej nie uzyskali by nawet po złączeniu większości łącznie z niezawisł. tak że nie mogło być się z niezawisłymi. W Weimarze nie uzyskali więc mowy o socjalistycznej republice jednakowoż idea demokracji była wcielona.

Władza państwowa pochodzi od ludu. Oto dewiza fundamentalna na której spoczywa weimarska konstytucja. Wprawdzie charakter unitarny, jaki Preuss chciał nadać konstytucji został przez pojedyncze państewka Rzeszy silnie zredukowany tezy konstytucyjnej; suwerenności ludu. Przejednakowoż nikt nie odważył się zaciepić głównej dent Rzeszy, Rada Rzeszy i Parlament są organami wykonawczymi woli ludu. Opozycyjna reakcja nie może tstrawić tego systemu, chociaż napewno byłaby się pogodziła z parlamentarną formą rządu gdyby nie zawierała demokratycznych zasad. Przypuszczając, że piętą Achillesową republikańskiej konstytucji jest władza prezydenta stara się usilnie o rozszerzenie jego kompetencji, pokładając nadzieję w tak popularnej w Niemczech osobistości, jaką jest dzisiaj Hindenburg, jest jednak rzeczą pewną, że Hindenburg byłby raczej ostatnim czynnikiem, który w kwestjach konstytucyjnych zajął głos odmienny od Rządu i od Parlamen-

tu Rzeszy. Przysięga bowiem, złożona przez Hindenburga na Konstytucję weimarską jest najlepszą rękojmią i najpewniejszą pieczęcią jaką uzyskać mogła. Reakcyjne nadzieje zostały pogrzebane, bo gdyby istniał był zamiar umożliwienia snadniejszego przyjęcia konstytucji przez masę ludu sentymentalnie przywiązane do minionych czasów cesarskiej świetności, to nie można by tego uczynić lepiej jak przez wybór Hindenburga na Prezydenta Rzeszy, wskutek czego w pierwszym rzędzie zmniejsza się w Niemczech z r. na rok monarchistyczny duch wojskowy, a jeśli niemieccy nacjonaliści i niemieccy ludowcy usiłują go ponownie wzmocnić i zorganizować, to w każdym bądź razie zapewniają że temsamem nie zamierzają przedsięwziąć agresywnych kroków przeciw konstytucji. Kotwica konstytucji spoczywa dzisiaj w głębinach ludu. Narodziła się wśród krwawych walk, przetrwała zaciekle boje i jako żywotna forma życia państwowego stała się ostoją niemieckiego ludu.

Przed dziesięciu laty nie było jeszcze wiadomo, czy lud, znoszący przez tyle lat jarzmo Hohenzollernów jest dojrzały, czy dorósł do wyżyn konstytucyjnego narodu, dziś jednak, po upływie dziesięciolecia można śmiało twierdzić, że prawa zasadnicze i prawa wolności są wstanie wychować lud do spożywania z korzyścią owoców suwerenności. Gdzie raz demokracja zapuści głęboko swe korzenie, tam rośnie i rozwija się na przekór wszystkim bezprawiom.

KRONIKA GDANSKA

Auto, rower i wystawa sklepowa.

Drogą z Siedlic do Gdańska jechał wczoraj przedpołudniem na rowerze robotnik Br. Hennig i przy ulicy Kartuskiej skręcił w bok przy t. zw. „Ellenbogen“ bez uprzedniego dania sygnału. Za nim jechało auto Nr. DZ 157, którego kierowca chciał Henniga wyminąć, nie wiedząc naturalnie nic o tem — wobec braku sygnału — że tenże skręca w bocznice. Skoro jednak spostrzegł że rowerzysta skręca, chcąc ominąć zderzenia, skierował zbyt raptownie auto w lewo i nie mógł go w czas zatrzymać. Auto podskoczyło i z miejsca wjechało w okno wystawowe Sielmana. Szczęśliwym trafem nie było nikogo w pobliżu, wobec czego tym razem obeszło się bez ofiar w ludziach. W każdym razie szyba została doszczętnie zdruzgotana, towary znajdujące się w oknie uległy również zniszczeniu. Natomiast auto wyszło z katastrofy z lekкими tylko uszkodzeniami. P. Sielmann oblicza swoje szkody na około 700 guldenów.

Pochwycenie złodziejzka w Sopocie

który ma na sumieniu, a raczej który przyznał się sam do całego tuzina kradzieży, jest bezsprzecznie zasługą sprawnej policji. W przeciągu dość krótkiego czasu, bo w przeciągu zaledwie 3 dni potrafił ten w swoim rodzaju mistrz, zakrzętnąć się skrętnie około cudzych kieszeni, garderoby i wogóle brał wszystko co mu wpadło pod rękę. Do wykrycia sprawcy i jego aresztowania przyczyniła się w wielkiej mierze garderobiana zakładu kąpielowego, która ptaszka dość długo obserwowała i skoro miała niezbłą pewność, że podejrzana jej są słuszne, skierowała uwagę policji na tego „cwaniaka“.

Policja zajęta jest obecnie zestawieniem listy poszkodowanych, a należy przypuszczać, że rejestr grzeszków pomysłowego „gościa kąpielowego“ urośnie jeszcze w miarę dochodzeń do poważnych rozmiarów.

Zderzenie wozów tramwajowych w Oliwie

nastąpiło wczoraj około godz. 11 w nocy przy ulicy Sopotkiej. Dwa zdążające w przeciwnych kierunkach wozy zderzyły się z takim impetem,

że w katastrofie tej 17 osób zostało mniej lub więcej rannych. Obaj kierowcy wozów są poważnie ranni, z pasażerów 15 osób zgłosiło się po opatrunku. Przednie platformy obu wozów motorowych zostały prawie zupełnie zniszczone. Powodem tragicznego wypadku jest to, iż personel tramwaju zdążającego z Oliwy wyruszył o całych 15 minut wcześniej z miejsca postoju, aniżeli było przewidziane w planie. I to było powodem nieszczęścia.

Pożary kominowe.

Straż pożarna była wczoraj czynna w dwóch wypadkach przy gaszeniu pożarów kominowych. We Wrzeszczu zapaliła się z powodu wadliwej budowy kominu, podłoga w mieszkaniu domu przy Heiligenbrunnen. Straż pożarna w przeciągu pół godziny ogień zlokalizowała. Drugi wypadek zdarzył się w Gdańsku przy Trojngasse 4, gdzie również zajęła się podłoga od zbyt rozgrzanego pieca kuchennego, i tu musiała również wkroczyć straż pożarna, w celu ugaszenia pożaru.

—o—

Meble! Meble!
 Wielki wybór!
 kompletne umeblowania
 jak i pojedyncze meble.
Trumny
 i wybicia do trumien.
Fr. Kiedrowski, Chojnice
 (Pom.) Człuchowska 6-8
 Najstarszy magazyn w mieście. Własne warsztaty stolarskie i tapieckie.

Baczność
Deski sosnowe, odzieżkowe, środkowe i czubkowe oraz wszelkiego rodzaju drewno tarte do budowy i stolarki
 oddaje w każdej ilości po cenach konkurencyjnych przy dogodnych warunkach zapłaty. 1701
Tartak Szumiąca
 powiat Tuchola
 Telefon: Bysław Nr. 3

Partja papieru krepowego, poszczególne kolory rojka 15 gr.
 poleca
Księgarnia „Dziennika Pomorskiego“
 Chojnice.

Motorowcy
 Cztery osoby potrzebne od 16. sierpnia br. które potrafią prowadzić motory stojące, za wysokim wynagrodzeniem. Zgłoszenia przyjmuje najpóźniej do 14. sierpnia br. 1769
Ant. Hapka
 Zielona Chocina pow. Chojnice.

Męski rower
 tanio na sprzedaż
Cejnowa 14.
 Zakład Poprawy.
 Zaginęła w s. botę
owca.
 Oddać proszę u naczelnika
Poczobuta
 Dworcowa 71. 1773

Walter Heyn
 mistrz malarzki
CHOJNICE, pl. Jagielloński 6
 wykonuje wszelkie prace malarzkie — jak i malowanie powozów.
 Wielki wybór:
tapet bord i listew
 od 85 groszy
 od zwyczajnego do wykwintnego gatunku.

Kino Pałacowe
 W sali Hotelu Centralnego Chojnice.
Hrabianka na Rivierze
 Dramat w 12 aktach i komedia w 1 akcie.
 Początek o godz. 8.30 1774

Przedsiębiorstwo samochodowe
Richard Gehrke
 Chojnice centrala samochodów, telefon 108.
 poleca swój samochód do task. użytku po umiarkowanych cenach.

Farba
 do obuwia skózanego i wyrobów skórzanych
Wilbra
 w najmodniejszych kolorach poleca
Bracia Hubert J. Hubert
 właśc. Chojnice Pom.
 Drogerja Handel Farb.

Przetarg przymusowy
Licytację na 13. VIII. w Borowym - Młynie odwołuje się.
Dnia 14. VIII. br. o godz. 11-tej przed poł. na sali p. Jażdżewskiego plac Jerzego 5. sprzedam najwięcej dającejmu za gotówkę:
 Większą ilość różnych towarów włóknistych, ubraniowe, na suknie, barchany, koszulowe, pościelowe. Ubrania męskie i chłopięce. Różne towary krótkie: Trykoty, pończochy, skarpety i t. d.
 Licyt. odbędzie się napewno.
Szeleziński
 Kom. Sądu Grodzkiego. 1772

Zdolnych 1757
czeladników ślusarskich
 poszukuje natychmiast.
Antoni Lisewski
 mistrz ślusarski
 Cmentarna 2.
Ogłaszajcie
 w Dziew. Pomorskim.

2 pokoje
 umeblowane wraz z kuchnią od 1. 9. lub później do wynajęcia. Małżeństwo bezdzieci nie wykłuczony. Gdzie wskaże eksp. Dz. P. 1758
Plomby, korony, mostki i zęby sztuczne w kauczuku-jak również wszelkie przeróbki wykonuje
K. Rogge
 Gdańska 17.
 Wieśka 1758

dziewczyzna
 uczciwa z dobrymi świadectwami potrzebna od 1. września do Bydgoszczy. Zgłoszenia. Maciejewska Człuchowska 62.

Dziewczyzna
 dochodząca na cały dzień zaraz potrzebna. 1770
 Gockowskiego 7 I. na I.
 Potrzebna zaraz 1771
służąca.
 Chojnice
 Strzelecka 15 I. p.

Dla sportu tenisowego:
Rakiety Staub'a
piłki tenisowe
od 3 zł. począwszy
Artykuły wprost z fabryki sprowadzone, dlatego ceny umiarkowane.

Ludwik Rasch

Na sezon kąpielowy:
Kostjumy kąpielowe
kapy kąpielowe
manekiny gumowe do pływania.